

## **Γιώργος Σεφέρης**

### **Όμιλία στη Στοκχόλμη 11 Δεκεμβρίου 1963**

#### **Όμιλία κατά την απονομή του Νόμπελ Λογοτεχνίας**

Τούτη τὴν ὥρα αἰσθάνομαι πὼς εἶμαι ὁ ἴδιος μὴ ἀντίφασσις. Ἀλήθεια, ἡ Σουηδικὴ Ἀκαδημία, ἔκρινε πὼς ἡ προσπάθειά μου σὲ μίαν γλῶσσαν περιλάλητη ἐπὶ αἰῶνες, ἀλλὰ στὴν παροῦσα μορφή της περιορισμένη, ἀξίζει αὐτὴ τὴν ὑψηλὴν διάκριση. Θέλησε νὰ τιμήσῃ τὴ γλῶσσαν μου, καὶ νὰ -ἐκφράζω τώρα τὶς εὐχαριστίες μου σὲ ξένη γλῶσσαν. Σὰς παρακαλῶ νὰ μοῦ δώσετε τὴ συγγνώμην ποὺ ζητῶ πρῶτα -πρῶτα ἀπὸ τὸν ἑαυτό μου.

Ἀνήκω σὲ μίαν χώρα μικρὴ. Ἐνα πέτρινο ἀκρωτήρι στὴ Μεσόγειο, ποὺ δὲν ἔχει ἄλλο ἀγαθὸ παρὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ λαοῦ, τὴ θάλασσαν, καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Εἶναι μικρὸς ὁ τόπος μας, ἀλλὰ ἡ παράδοσή του εἶναι τεράστια καὶ τὸ πρᾶγμα ποὺ τὴ χαρακτηρίζει εἶναι ὅτι μας παραδόθηκε χωρὶς διακοπὴ. Ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα δὲν ἔπαυε ποτὲ τῆς νὰ μιλιέται. Δέχτηκε τὶς ἀλλοιώσεις ποὺ δέχεται καθετὶ ζωντανό, ἀλλὰ δὲν παρουσιάζει κανένα χάσμα. Ἄλλο χαρακτηριστικὸ αὐτῆς τῆς παράδοσης εἶναι ἡ ἀγάπη τῆς γιὰ τὴν ἀνθρωπιά, κανόνας τῆς εἶναι ἡ δικαιοσύνη. Στὴν ἀρχαία τραγωδία, τὴν ὁργανωμένην μὲ τόση ἀκρίβεια, ὁ ἀνθρώπος ποὺ ξεπερνᾷ τὸ μέτρο, πρέπει νὰ τιμωρηθεῖ ἀπὸ τὶς Ἐρινύες. Ὁ ἴδιος νόμος ἰσχύει καὶ ὅταν ἀκόμη πρόκειται γιὰ φυσικὰ φαινόμενα: «Ἥλιος οὐχ ὑπερβήσεται μέτρα» λέει ὁ Ἡράκλειτος «εἰ δὲ μὴ Ἐρινύες μὴ Δίκης ἐπικούροι ἐξευρήσουσι».

Συλλογίζομαι πώς δεν αποκλείεται ολωσδιόλου να ωφεληθεί ένας σύγχρονος 'επιστήμων,' αν στοχαστεί τοῦτο τό 'απόφθεγμα τοῦ Ἰωνα φιλοσόφου. Ὅσο γιὰ μένα συγκινοῦμαι παρατηρώντας πώς ἡ συνειδηση τῆς δικαιοσύνης εἶχε τόσο πολὺ διαποτίσει τὴν ἐλληνικὴ ψυχὴ, ὥστε νὰ γίνεи κανόνας τοῦ φυσικοῦ κόσμου. Καὶ ἓνας ἀπὸ τοὺς διδασκάλους μου, τῶν 'αρχῶν τοῦ περασμένου αἰῶνα, γράφει: «... θὰ χαθοῦμε γιατί 'αδικήσαμε ...». Αὐτὸς ὁ 'άνθρωπος ἦταν 'αγράμματος. Εἶχε μάθει νὰ γράφει στὰ τριάντα πέντε χρόνια τῆς ηλικίας του. Ἀλλὰ στὴν Ελλάδα τῶν ἡμερῶν μας, ἡ προφορικὴ παράδοση πηγαίνει μακριὰ στὰ περασμένα ὅσο καὶ ἡ γραπτὴ. Τὸ ἴδιο καὶ ἡ ποίηση. Εἶναι γιὰ μένα σημαντικό τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Σουηδία θέλησε νὰ τιμήσει καὶ τούτῃ τὴν ποίηση καὶ ὅλη τὴν ποίηση γενικά, 'ακόμη καὶ ὅταν 'αναβρῦζει 'ανάμεσα ὁ ἓνα λαὸ περιορισμένο. Γιατί πιστεύω πώς τοῦτος ὁ σύγχρονος κόσμος ὅπου ζοῦμε, ὁ τυρρανισμένος ἀπὸ τὸ φόβο καὶ τὴν 'ανησυχία, τὴ χρειάζεται τὴν ποίηση. Ἡ ποίησή 'έχει τὶς ρίζες τῆς στὴν 'ανθρώπινη 'ανάσα - καὶ τί θὰ γινόμασταν 'αν ἡ πνοή μας λιγότευε; Εἶναι μία πράξη 'εμπιστοσύνης - κι ἓνας Θεὸς τὸ ξέρει 'αν τὰ δεινά μας δὲν τὰ χρωστᾶμε στὴ στέρηση 'εμπιστοσύνης.

Παρατήρησαν, τὸν περασμένο χρόνο γύρω ἀπὸ τοῦτο τὸ τραπέζι, τὴν πολὺ μεγάλη διαφορὰ 'ανάμεσα στὶς 'ανακαλύψεις τῆς σύγχρονης 'επιστήμης καὶ στὴ λογοτεχνία. Παρατήρησαν πώς 'ανάμεσα ὁ ἓνα 'αρχαῖο ἐλληνικὸ δρᾶμα καὶ ἓνα σημερινό, ἡ διαφορὰ εἶναι λίγη. Ναι, ἡ συμπεριφορὰ τοῦ 'ανθρώπου δὲ μοιάζει νὰ 'έχει 'αλλάξει βασικά. Καὶ πρέπει νὰ προσθέσω πώς νιώθει πάντα τὴν 'ανάγκη ν' 'ακούσει τούτῃ τὴν 'ανθρώπινη φωνὴ ποὺ 'ονομάζουμε ποίηση. Αὐτὴ ἡ φωνὴ ποὺ κινδυνεύει νὰ σβῇσει κάθε στιγμὴ ἀπὸ στέρηση 'αγάπης καὶ ολοένα ξαναγεννιέται. Κυνηγημένη, ξέρει ποὺ νὰ βρεи καταφύγιο, 'απαρνημένη, 'έχει τὸ 'ένστικτο νὰ πάει νὰ ριζώσει στοὺς πιὸ 'απροσδόκητους τόπους. Γι' αὐτὴ δὲν ὑπάρχουν μεγάλα καὶ μικρὰ μέρη τοῦ κόσμου. Τὸ βασίλειό τῆς εἶναι στὶς καρδιὰς ὅλων τῶν 'ανθρώπων τῆς γῆς. 'Έχει τὴ χάρη ν' 'αποφεύγει πάντα τὴ συνήθεια, αὐτὴ τὴ βιομηχανία. Χρωστῶ τὴν 'εὐγνωμοσύνη μου στὴ Σουηδικὴ Ἀκαδημία ποὺ 'ένιωσε αὐτὰ τὰ πράγματα, ποὺ 'ένιωσε πώς οἱ 'γλώσσες, οἱ λεγόμενες περιορισμένης χρήσης, δὲν πρέπει νὰ καταντοῦν φράχτες ὅπου πνίγεται ὁ παλμὸς τῆς 'ανθρώπινης καρδιᾶς, ποὺ 'έγινε ἓνας Ἀρειὸς Πάγος ἱκανὸς νὰ κρίνει μὲ 'αλήθεια 'επίσημη τὴν 'ἀδικη μοίρα τῆς ζωῆς, γιὰ νὰ θυμηθῶ τὸν Σέλλεϋ, τὸν 'εμπνευστή, καθὼς μᾶς λένε, τοῦ Ἀλφρέδου Νομπέλ, αὐτοῦ τοῦ 'ανθρώπου ποὺ μπόρεσε νὰ 'εξαγοράσει τὴν 'αναπόφευκτη βία μὲ τὴ μεγαλοσύνη τῆς καρδιᾶς του.

Σ' αυτό τὸν κόσμον, ποὺ ολοένα στενεύει, ὁ καθένας μας χρειάζεται ὅλους τοὺς ἄλλους. Πρέπει ν' ἀναζητήσουμε τὸν ἄνθρωπο, ὅπου καὶ νὰ βρίσκεται.

Ὅταν στὸ δρόμο τῆς Θήβας, ὁ Οἰδίπους συνάντησε τὴ Σφίγγα, κι αὐτὴ τοῦ ἔθεσε τὸ αἰνιγμὰ της, ἡ ἀπόκρισή του ἦταν: ὁ ἄνθρωπος. Τούτῃ ἡ ἀπλὴ λέξη χάλασε τὸ τέρας. Ἐχουμε πολλὰ τέρατα νὰ καταστρέψουμε! Ἄς συλλογιστοῦμε τὴν ἀπόκριση τοῦ Οἰδίποδα.